

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Naturavdelning
Helena Bager

BESLUT
2023-11-28

Diarienummer
511-10195-2015
Dossienummer
1496-2237

Sida
1(10)

Beslut om bildande av Grevagårdens naturreservat i Skövde kommun

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Grevagårdens naturreservat
Naturvårdsregister-ID:	2051218
Kommun:	Skövde
Areal (ha):	13 hektar
Ungefärlig mittpunkt:	N 6464461.45, E 430644.89 SWEREF99
Lägesbeskrivning:	10 km söder om Skövde, 3 km söder om Skultorp
Markägarkategori	Enskild
Fastighets- och sakägare:	Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Beslut om bildande med mera

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1a som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken.

Namnet ska vara Grevagårdens naturreservat.

Beslutet riktar sig till allmänheten, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen enligt bilaga 3 för naturreservatets långsiktiga vård. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är följande:

- Bevara och utveckla områdets värdefulla naturmiljöer i form av ädellövskog, lövsumpskog och bäck- och källmiljö.
- Bevara och utveckla skyddsvärd lund- och kryptogamflora i lövskog och lövsumpskog.

- Bevara och vårda grova träd, med flera värdefulla epifyter.

Syftet ska uppnås genom följande:

- Området skyddas från exploatering,
- Ädellövslogen och lövsumpslogen skyddas från skogsbruk och får huvudsakligen utvecklas fritt med stöd av naturvårdande skötselinsatser såsom till exempel röjning av inväxande gran, frihuggning av grova/vidkroniga träd och stödplantering av ädellöv.
- Bekämpning av främmande invasiva arter.
- Bäckar och källor i området får ha ett naturligt flöde.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap. 5 § miljöbalken)

Inom naturreservatet är det förbjudet att göra följande:

1. Uppföra eller väsentligt ändra utformningen av byggnad eller annan anläggning. Förbudet gäller inte stängsel eller hägnad kring betesmark eller tomtmark.
2. Borra, spränga, gräva, schakta, eller bedriva täkt av något slag.
3. Anordna upplag, fylla ut eller tippa massor.
4. Påverka områdets hydrologi genom att dika, dämma, avleda eller valla in.
5. Avverka, gallra, röja, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, oavsett om de står upp eller ligger ner.
6. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödsel.
7. Anlägga stig eller ny ridstig.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det också förbjudet att göra följande:

8. Uppföra jakttorn eller annan konstruktion för jakt.
9. Bekämpa invasiva främmande arter med metoder som är förbjudna enligt föreskrifterna A1–A7.
10. Anlägga kabel, rör eller ledning.

Undantag

Föreskrifterna enligt A ovan gäller inte i följande fall:

1. När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som anges i B-föreskrifterna i Länsstyrelsens beslut (se nedan).
2. Vid arbeten inom befintliga ridstigar med tillhörande vägdiken, i syfte att reparera eller underhålla sådana, gäller inte föreskrifterna A2–A5, se bilaga 1b.
3. Vid underhåll eller reparation av riksväg 26 med tillhörande viltstängsel gäller inte föreskrifterna A2–A6, inom vägområdet plus viltstängsel plus en meter.
4. Vid reparation, underhåll, trädsäkring eller ombyggnad av befintlig luftledning gäller inte föreskrifterna A2, A3 eller A5. Markskador ska då om möjligt undvikas, men uppkommer markskador ska de repareras.
5. När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, åtgärda träd som förvaltaren bedömer utgör en påtaglig risk för skada på människor eller egendom.
6. För räddningstjänst, sjukvårdstjänst eller polis i samband med utryckning eller verksamhetsutövning.
7. Vid genomförande av åtgärder som har tillstånd enligt någon av föreskrifterna A8–A10 gäller inte förbuden enligt A1–A7, om förbuden hindrar genomförandet.

B. Föreskrifter om förpliktelser att tåla intrång (7 kap. 6 § miljöbalken)

Detta avser hela naturreservatet där inget annat anges.

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande åtgärder genomförs för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Naturreservatets gränser märks ut i terrängen.
2. Informationsskyltar sätts upp och underhålls. En av skyltarna ska stå vid parkeringsplatsen, bilaga 1b.
3. Kontinuerlig röjning av gran.
4. Träd som är döda eller håller på att dö och riskerar att falla eller faller över ridstigar, stängsel, murar eller vägar fälls eller beskärs. Lämpliga träd lämnas som högstubbar. De fällda eller döda träden ska om möjligt lämnas i naturreservatet, men riskerar lundfloran att fara illa av all den döda veden får en del forslas ut ur naturreservatet.
5. Efter bedömning av förvaltaren får döda träd som faller i skogen tas ut ur naturreservatet.

6. Träd och grenar av alm får vid behov forslas bort och brännas när almar dör på grund av almsjukan, för att minska risken för spridning av sjukdomen.
7. Naturvårdsinriktad skötsel av ädellövskog och enstaka träd. Detta inkluderar röjning, luckhuggning, beskärning, plockhuggning, tillskapande av död ved, veteranisering, utsättning av mulmholkar och stödplantering av ädellövträd.
8. Bekämpning av invasiva främmande arter.
9. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.
10. Körning med motordrivet fordon i samband med skötselåtgärder.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen [1998:1252] om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inom naturreservatet är det förbjudet att göra följande:

1. Cykla.
2. Ha hund okopplad. Förbudet gäller inte brukshund i samband med skötsel av naturreservatet, jakt eller eftersök av skadat vilt.
3. Ta bort eller på annat sätt skada döda träd eller buskar, oavsett om de står upp eller ligger ner.
4. Elda annat än i medhavda grillar, gasol- och spritkök eller liknande.
5. Sätta upp tavla affisch, skylt eller annan anordning.
6. Plocka mer än enstaka mossor eller lavar.
7. Fånga eller samla in ryggradslösa djur, till exempel insekter.
8. Framföra motordrivet fordon.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det också förbjudet att göra följande:

9. Rida annat än på markerade ridleder.

Undantag

Ordningsföreskrifterna enligt C ovan gäller inte i följande fall:

1. När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som anges i B-föreskrifterna i Länsstyrelsens beslut (se ovan).
2. När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar, vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.

3. För räddningstjänst, sjukvårdstjänst eller polis i samband med utryckning eller verksamhetsutövning.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Skälen för beslutet

Grevagården bildar med sitt läge, i direkt anslutning till det befintliga naturreservatet Loringaskogen, en större sammanhängande värdekärna för ädellövskog på Billingesluttningen och förstärker därmed naturvärdena i området. Grevagården ligger i värdetrakt för ädellövskog- Västergötlands platåberg, Billingen med Valle och Klyftamon.

Området har mycket höga naturvärden knutna till ädellövskog samt bäck- och kärrmiljöer med kalktuffbildning. Den goda tillgången på grova lövträd (främst ask), död ved samt förekomsten av lundartade och fuktiga kalkpåverkade miljöer gör området rikt på skyddsvärda kärlväxter, mossor och lavar. Det finns flera signalarter och några rödlistade arter. Artlistan för området är inte komplett och många artgrupper har inte inventerats, till exempel insekter. Sannolikt finns det därför ett stort antal rödlistade och naturvårdsintressanta arter som ytterligare skulle förstärka bilden av naturreservatet som ett värdefullt och skyddsvärt område.

Genom bildande av reservatet säkerställs att dessa natur- och friluftsvärden bibehålls och kan få passande skötsel. I området finns en hel del ask, en del stora och grova. Askarna har under senare år, och i ökande takt, drabbats av askskottssjukan. Många träd är drabbade, flera har dött. För att säkra att ädellövskogen ska finnas kvar bör man följa det senaste inom forskning och de rekommendationer som finns kring askskottssjukan och även almsjukan, som också är på framfart i landskapet, för att hantera/bekämpa dessa sjukdomar. Stödplantering av ädellövträd samt plantering av resistent askar och almar kan komma att bli nödvändigt. Rójning av hassel för att gynna föryngringen av ädellövträd eller stängsling för att skydda ädellövsplantor från att betas är exempel på andra skötselåtgärder.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Motivering och förtydligande av föreskrifter

Föreskrifterna är de särskilda regler som gäller i naturreservatet. De behövs för att ge området det skydd och den skötsel som krävs för att syftet ska kunna uppnås. I det här avsnittet motiveras, förklaras och förtydligas de föreskrifter som annars kan vara svåra att förstå.

A1, A7 och A8: För att samtliga värdefulla miljöer i reservatet ska kunna bibehålla och utveckla sina naturvärden får de inte utsättas för till exempel exploatering eller andra verksamheter på ett sådant sätt att det påverkar deras utbredning eller naturvärden negativt. Med anläggningar avses det mesta som går att bygga eller ställa i ordning och som är lite större, till exempel mast, vindkraftverk och vägar. Även nya stigar är förbjudna att anlägga. För att bygga jaktorn eller liknande krävs tillstånd från Länsstyrelsen så att de kan anläggas på bästa plats och tidpunkt för naturvärdena.

C8: Körning med motorfordon i terräng är inte tillåtet enligt terrängkörningslagen och inte heller inom naturreservatet. Detta gäller dock inte körning för jordbrukets behov eller vid uttransport av fällt vilt vid jakt.

Undantag A2: Ridstigarna sköts och underhålls av markägaren. I underhållet ingår att ta hand om enskilda träd som faller över ridstigarna.

Undantag A3: Detta undantag till föreskrifter innebär att Trafikverket ska kunna underhålla och reparera riksväg 26 med tillhörande viltstängsel. Vägområdet är det område som ska lämnas fritt för drift och underhåll av väganläggningen. Det utgörs av hela väganläggningen med körbana och tillhörande sidoområde med dike, dikeskrön inklusive en mindre remsa utanför dikeskrön på båda sidor om körbanan. På aktuell sträcka finns även viltstängsel utmed vägen, och Trafikverkets vägområde går då fram till 1 meter bakom stängslet.

Undantag A4: Detta undantag till föreskrift innebär inte att förvaltaren är skyldig att inventera om det finns riskträd i området. Däremot har de möjlighet att åtgärda träd som de själva upptäcker eller en markägare eller annan enskild påtalar. Förvaltaren behöver då också markägarens godkännande att göra det. Någon som upptäcker ett riskträd som den anser ska åtgärdas ska kontakta förvaltaren. Förvaltaren bedömer då om trädet behöver tas ner eller åtgärdas på annat sätt. Om förvaltaren inte bedömer att trädet behöver åtgärdas återstår möjligheten för markägaren att söka dispens. Om träd utgör en akut fara och det inte finns tid för att kontakta förvaltaren innan de faller kan de fällas. Dispensansökan ska då lämnas in i efterhand tillsammans med lämplig dokumentation av hur det såg ut innan trädet fälldes t.ex. fotografi.

B4 och B5: De fällda riskträden ska om möjligt lämnas i naturreservatet eftersom de är värdefulla för framför allt insekter. Förvaltaren bedömer ifall det är lämpligt att ta ut fällda träd ur reservatet för att bland annat inte riskera att störa den rika lundfloran som kan ta skada. Träd som dör och faller i skogen i naturreservatet ska i så stor utsträckning som möjligt ligga kvar i naturreservatet.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen bedömer att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning, eftersom de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt C innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser. Detta enligt vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Beslutets förenlighet med bland annat riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Riksintressen

Området ingår i riksintresse för naturvård (NRO 14100 Loringa). De utpekade naturvärdena är ädellövskog, naturbetesmark, äng, flora, kalktuffbildning och geovetenskap.

Kommunal översiktsplan

I Skövde kommuns översiktsplan från 2012-06-18 redovisas naturreservatet som ”pågående markanvändning” i markanvändningskartan. I den nya översiktsplanen som kommunen arbetar med föreslås ingen ny användning för området.

Inventeringar

Skogsstyrelsen har pekat ut området som ett naturvärdesobjekt (lövskog) i sin inventering (N2229-1993).

I lövskogsinventeringen från 1980-talet har området fått högsta värde (klass 1).

Övrigt

Området ligger inom värdetrakt (ädellövskog) för skog: Västergötlands platåberg, Billingen med Valle och Klyftamon. Ädellövskog är en prioriterad skogstyp att skydda i Sverige.

Naturreservatsbildningen stämmer överens med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Intresseprövning

Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom att bilda naturresevat. Föreskrifterna är anpassade till naturresevatets syften. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap. 25 § miljöbalken bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturresevatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturresevatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturresevatet (7 kap. 7 och 26 §§ miljöbalken).

Skogsvårdslagen

Bestämmelser enligt skogsvårdslagen, skogsvårdsförordningen (1993:1096) eller Skogsstyrelsens föreskrifter gäller inte om dessa strider mot föreskrifterna för naturresevatet. Detta framgår av 4 § skogsvårdslagen (1979:429).

Annan lagstiftning gäller

Vid sidan av föreskrifterna för naturresevatet gäller annan lagstiftning, till exempel följande:

1. Miljöbalkens bestämmelser om Natura 2000, generella biotopskydd och vattenverksamhet.
2. Bestämmelser om artskydd enligt miljöbalken och artskyddsförordningen, till exempel fridlysningsbestämmelser.
3. Terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen
4. Kulturmiljölagen
5. Jaktlagstiftningen

6. Lagen om skydd mot olyckor till exempel generella eldningsförbud och efterbevakningsansvar vid brand.

Reservatets gränser

Reservatets gränser sammanfaller delvis med befintliga fastighetsgränser. Detta gäller även efter eventuella justeringar av fastighetsgränsen i samband med fastighetsbestämning och inmätning av reservatet. Reservatsgränsen ska då följa den nya fastighetsgränsen i berörd del.

Beskrivning av ärendet

Grevagården har länge varit känt som ett område med höga naturvärden genom bland annat lövskogsinventeringen och Skogsstyrelsens inventeringar. 2015 inkom en avverkningsanmälan på en del av fastigheterna i området som föranledde en dialog om områdesskydd.

Under 2017-18 träffades överenskommelser om intrångsersättning mellan berörda ägare till fastigheterna och staten som innebär att skogsbruk inte längre ska bedrivas i området.

Samtliga berörda mark- och sakägare har förelagts att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan. Detta enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Myndighetssamråd enligt 25 och 26 §§ förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har genomförts med Skövde kommun, Naturvårdsverket, Trafikverket, SGU och Skogsstyrelsen.

Grannar till reservatet, LRF Västra Götaland, Mellersta Götalands jordägareförening, Naturskyddsföreningen Skaraborg, Naturskyddsföreningen Skövde, Västgötabergets svampklubb, Västergötlands botaniska förening, Västergötlands ornitologiska förening, Miljöförvaltningen Östra Skaraborg (MÖS), Samhällsbyggnadsförvaltningen Skövde kommun samt Lotta Rylander (förhandlare) har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Inkomna synpunkter

Skogsstyrelsen ställer sig positiva till förslaget.

Skövde kommun är positiva och tycker att förslaget överensstämmer med de strategier som finns för formellt skydd av skog och att området stärker det redan befintliga skyddet i Loringaskogen.

Trafikverket har inkommit med synpunkter kring drift och underhåll av riksväg 26. Trafikverket är vidare angelägna om att röjning av riskträd genomförs utmed riksväg 26. Trafikverket ser inget problem med att Länsstyrelsen nyttjar parkeringen utmed riksväg 26 till naturreservatet och sätter upp en informationsskylt.

Länsstyrelsens kommentar: I inmätningen av naturreservatet Grevagården har hänsyn tagits till vägområdet, som ska ligga utanför naturreservatet. Skulle det visa sig att det inte stämmer så har ett undantag från A- föreskrifterna tagits med för att

underlätta drift och underhåll av vägområde och viltstängsel. Röjning av riskträd ser Länsstyrelsen över kontinuerligt efter att risk påtalats. Information om parkering och skylt till reservatet på trafikverkets mark kommer finnas med på länsstyrelsens kartor.

Skövde naturskyddsförening och Västgötabergens svampklubb är mycket positiva till reservatsbildningen och ser området som en naturlig utvidgning av Loringaskogen.

Mellersta Götalands jordägareförening har inga synpunkter över den enskilda remissen. De vill ändå kommentera att de ser med tveksamhet på det ökade antalet nybildade hektar naturreservat i området runt Skövde/Skara/Falköpings kommuner eftersom de värnar om det privata ägandet och att den privatägda marken får brukas under ansvar av den enskilde ägaren. De påpekar vidare att det är viktigt att varje bildande av nya naturreservat sker med försiktighet och i samförstånd med markägaren och dess grannar. Det är därför viktigt att det finns rutiner på plats som säkerställer samförstånd och frivillighet.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen håller med om att det är viktigt att naturreservatsbildningen sker i god dialog och samförstånd med markägare och grannar. I trakterna kring Skövde/Skara/Falköpings kommuner finns det en geologi som gör att vi har mycket höga naturvärden i skog och mark just här. Länsstyrelsen följer naturvårdsverkets riktlinjer och strategier att skydda skog i värdestrakter i samverkan med berörda markägare.

SGU och Miljöförvaltningen Östra Skaraborg avstår från att yttra sig.

Markåtkomst

Hela området har säkrats genom intrångsersättning.

Detta beslut ska skickas till sakägare och övriga berörda enligt sändlistan i bilaga 4.

Ersättningstalan

Rätten till ersättning upphör ett år efter att beslut om naturreservat har vunnit laga kraft. Det innebär att om Länsstyrelsen beslutar att bilda ett naturreservat (utan att ersättningsfrågorna är lösta) har parterna ett år på sig att lösa ersättningsfrågan på frivillig väg. Om ni inte kan komma överens om ersättningen under denna tid behöver du som sakägare stämma staten i mark- och miljödomstolen. Annars förlorar du rätten till ersättning. Detta enligt 31 kap. 13 § miljöbalken.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 5, ”Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut”.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Skaraborgs läns tidning-SLA och Skaraborgsbygden.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

De som medverkat i beslutet

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårdshandläggare Helena Bager har varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har också medverkat enhetschef Johan Jannert och länsjurist Linda Granström.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Hantering av personuppgifter

Information om hur vi hanterar personuppgifter hittar du på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/personuppgifter

Bilagor

Bilaga 1a. Beslutslista yttergräns

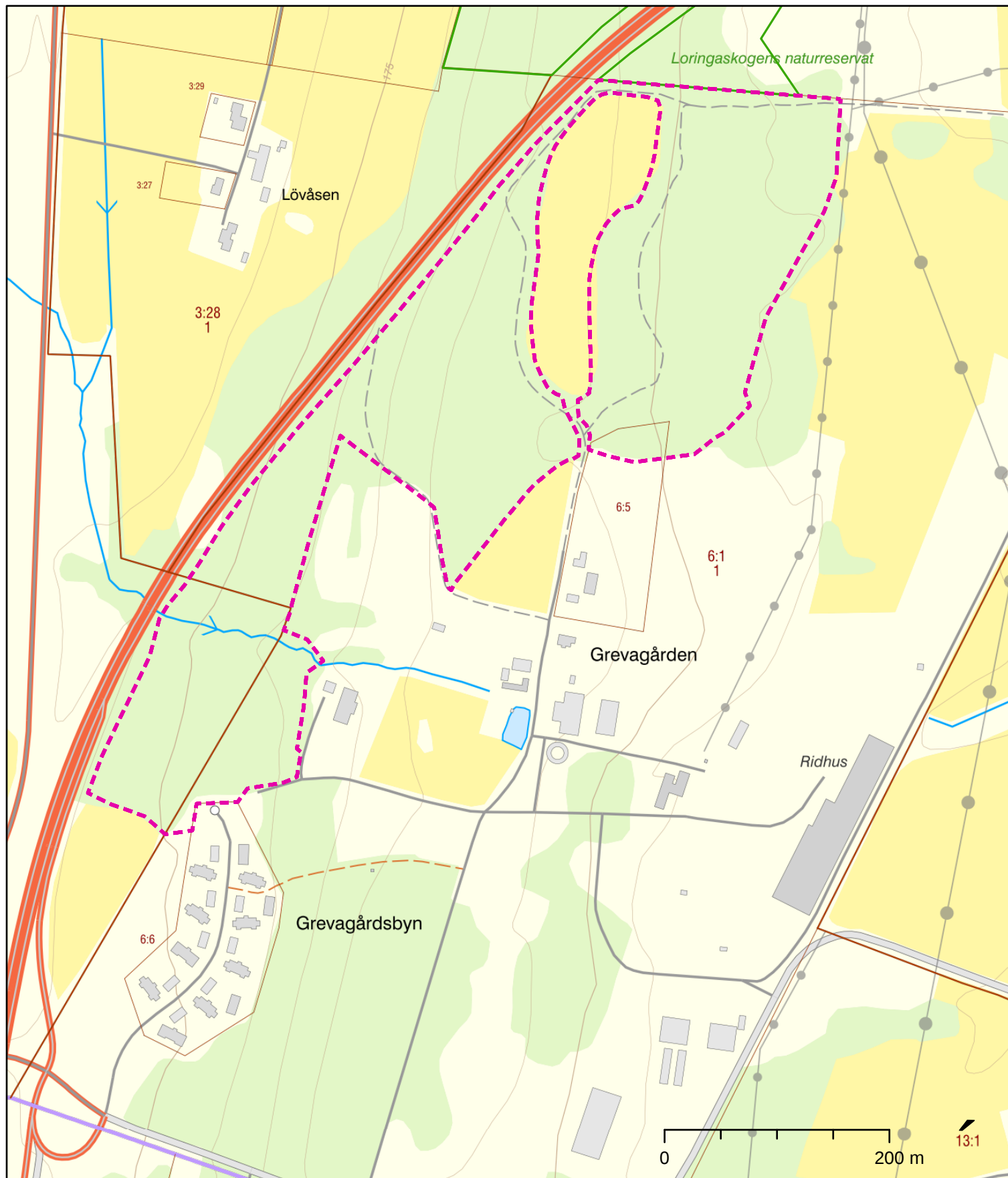
Bilaga 1b. Beslutslista för undantag A2, föreskrift B2

Bilaga 2. Översiktslista

Bilaga 3. Skötselplan

Bilaga 4. Sakägarförteckning och sändlista

Bilaga 5. Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut

Bilaga 1a, Beslutscharta Naturreservatet Grevagården, Skövde kommun

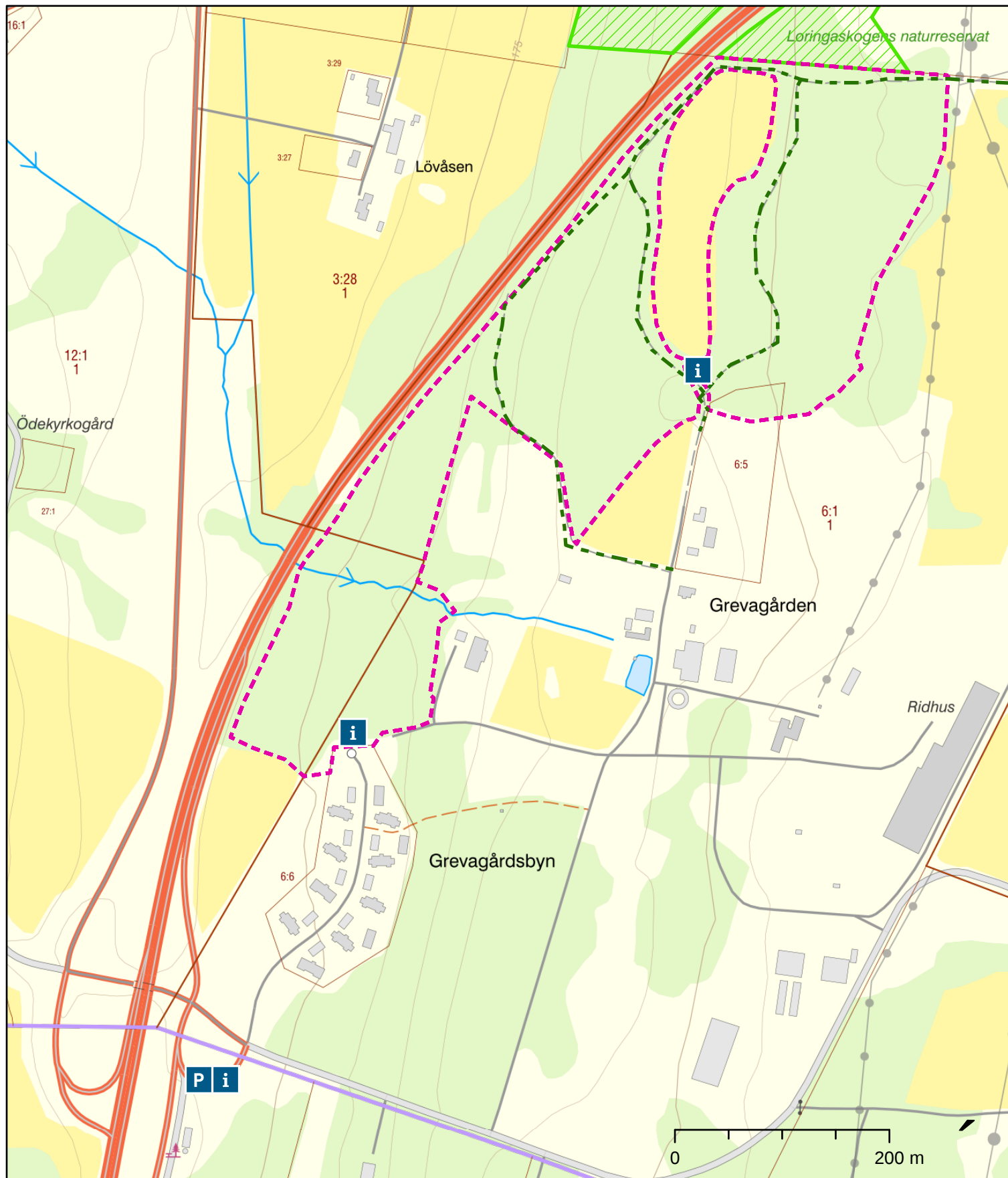
--- Naturreservatet Grevagården

Illustrationskarta till beslut om naturreservatet Grevagården
Tillhör Länsstyrelsens beslut om naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken 2023-11-28, dnr 511-10195-2015

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 1b, Beslutscharta Naturreservatet Grevagården, Skövde kommun

- P P-plats
- i Informationsskylt
- Befintlig ridstig
- Naturreservatet Grevagården

Illustrationskarta till beslut om naturreservatet Grevagården. Tillhör Länsstyrelsens beslut om naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken 2023-11-28, dnr 511-10195-2015

Länsstyrelsen
Västra Götaland